

Notitie flora en fauna

De Moennik, Ruijsstraat 88-90, Helden 2010

Notitie flora en fauna
De Moennik, Ruijsstraat 88-90, Helden
2010

Status: Definitief

In opdracht van:

Contactpersoon: mevr. I. van Enkevort

Bureau Meervelt,
Ecologisch onderzoek en advies

Ing. R.A.J. Pahlplatz en C.E. Linders

Nederweert, 10 juni 2010

Projectnummer: 10-051

Foto omslag: Zicht op plangebied

1. INLEIDING

1.1 Aanleiding

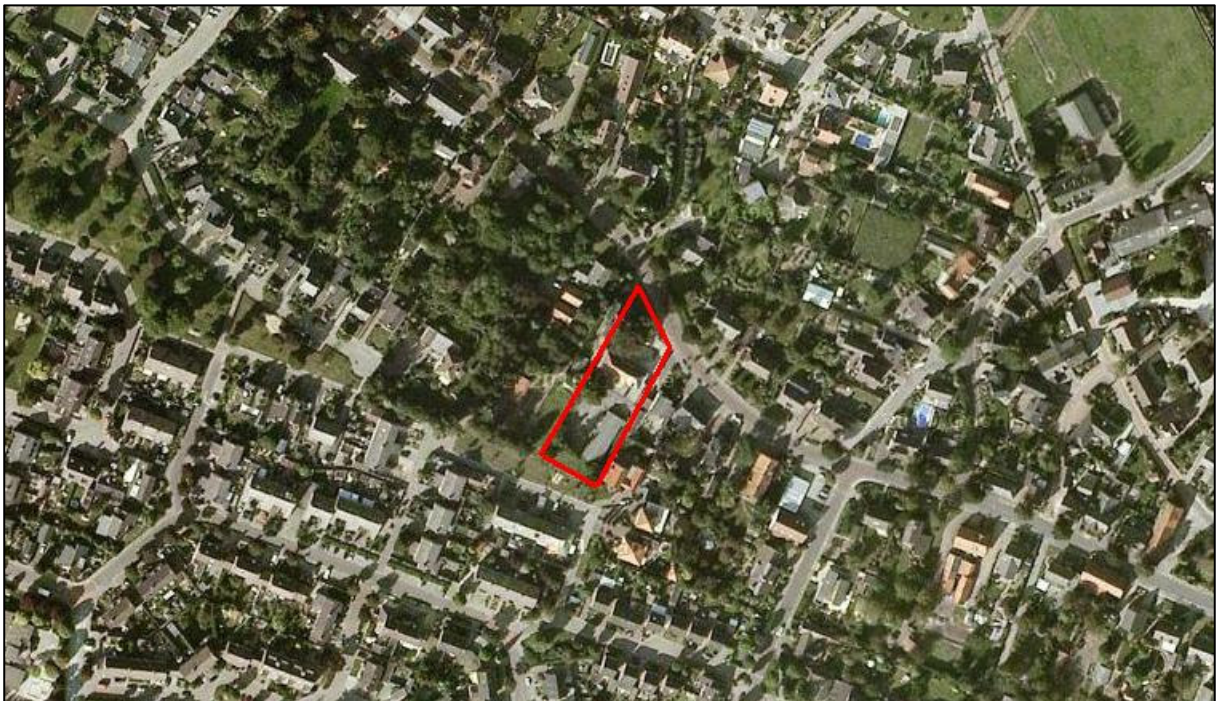
Voor locatie de Moennik, Ruijsstraat 88-90, in Helden, kadastraal bekend als nummer 3162, wordt een herontwikkeling voorbereid. Bij de herontwikkeling blijft het woonhuis op nummer 90 de functie van woonhuis behouden. Het oude schoolgebouw op nummer 88 wordt verbouwd tot 6 jongerenappartementen. Het bijgebouw op nummer 88a wordt gesloopt, vervolgens worden op het gehele achterterrein 12 nieuwe jongerenwoningen gebouwd.

De huidige bestemming is 'Maatschappelijke doeleinden' en deze dient te worden gewijzigd in 'wonen'.

Gemeente Helden heeft Bureau Meervelt verzocht na te gaan in hoeverre beschermde flora en fauna in het plangebied aanwezig is. Doel van deze notitie is inzichtelijk te maken of beschermde natuurwaarden in het plangebied aanwezig zijn en welke betekenis die hebben voor de verdere uitvoering van het project. Tevens wordt inzichtelijk gemaakt of door de geplande ontwikkeling negatieve effecten te verwachten zijn op beschermde gebieden.

1.2 Beschrijving plangebied

Het plangebied, met een perceelsgrootte van ca. 3200m², ligt in de kern van Helden, tussen de Ruijsstraat en de Burgemeester Engelsstraat. Het gebied omvat een woonhuis met tuin, een oude school met verharde speelplaats, een onverharde parkeerplaats en een bijgebouw (zie figuur 1). In het plangebied zijn tevens enkele oudere bomen aanwezig en aan de zuidzijde ligt een strook gras. Werkzaamheden buiten dit plangebied zijn niet op hun effecten beoordeeld.

Figuur 1: Ligging plangebied in Helden (met rood aangegeven).

Figuur 2: Impressie van het plangebied. Links: woonhuis, rechts: bijgebouw.

1.3 Voorgenomen ontwikkeling

In het plangebied vindt een herontwikkeling plaats. Bij de herontwikkeling blijft het woonhuis op nummer 90 de functie van woonhuis behouden. Het oude schoolgebouw op nummer 88 wordt verbouwd tot 6 jongerenappartementen. Het bijgebouw op nummer 88a wordt gesloopt, vervolgens worden op het gehele achterterrein 12 nieuwe jongerenwoningen gebouwd.

Figuur 3: Eindbeeld herontwikkeling

1.4 Opzet van de notitie

De Nederlandse natuurbescherming kent twee aspecten: gebiedsbescherming en soortbescherming. In deze quickscan zullen beide aspecten beschreven worden.

In hoofdstuk 2 en 3 worden gebieds- en soortbescherming uitgewerkt, in hoofdstuk 4 komt de ecologische relatie van het plangebied met de omgeving aan de orde. In het laatste hoofdstuk worden de conclusies op een rij gezet en de eventueel noodzakelijke vervolgstappen beschreven.

2. ANALYSE GEBIEDSBESCHERMING

2.1 Natuurbeschermingswet 1998 (Natura 2000)

Het plangebied maakt geen deel uit van een Vogel- en/of Habitatrichtlijngebied. De dichtstbijzijnde Natura 2000 gebieden zijn Leudal, Groote Peel en Mariapeel, allemaal op een afstand van meer dan 6 kilometer. Ten aanzien van Natura 2000 gebieden dient er zekerheid geboden te worden omtrent het niet optreden van een verslechtering van de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten, dan wel de verstoring van soorten.

Afweging:

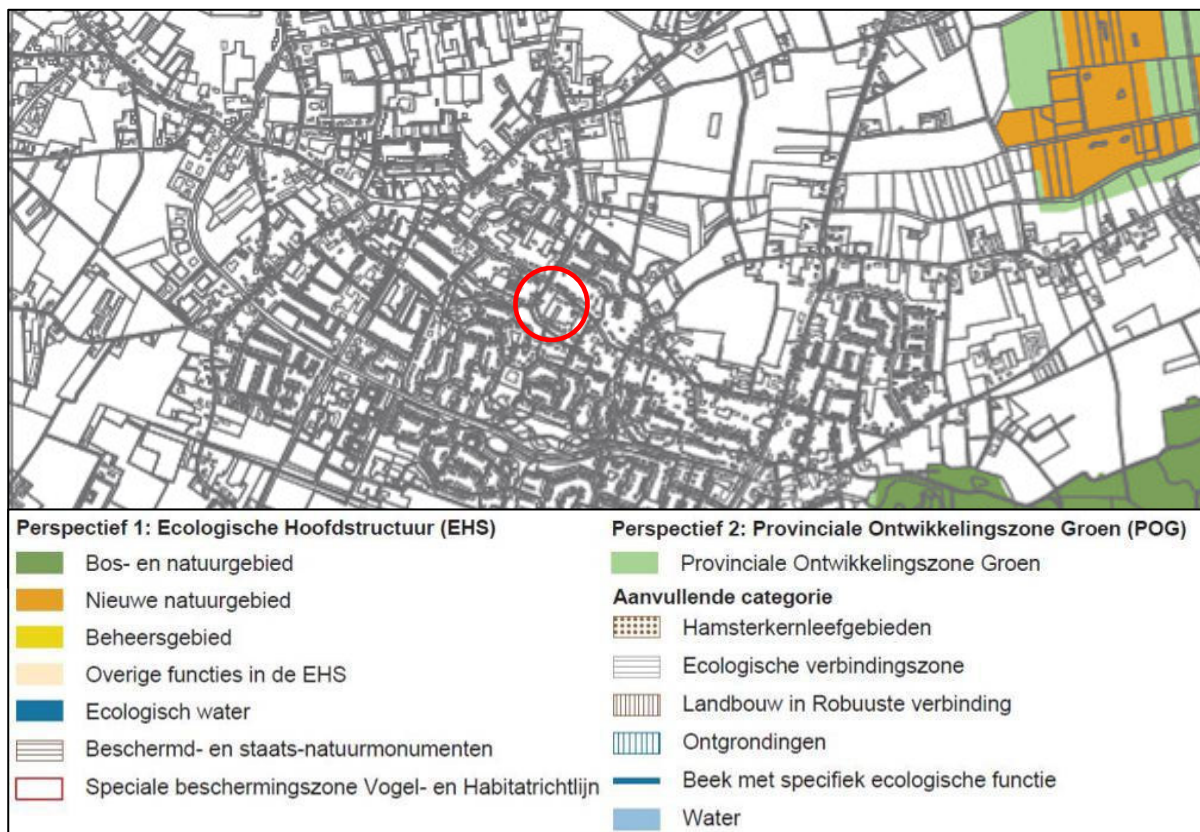
Het plangebied ligt op ruime afstand (minimaal 6 kilometer) van de verschillende Natura 2000 gebieden. Gezien de aard van de ontwikkeling (sloop van een bestaande opstal en nieuwbouw in het centrum van Helden) en de afstand tot deze richtlijngebieden is enig effect op de betreffende habitattypen - en soorten, gezien in het licht van de instandhoudingsdoelstellingen, uitgesloten.

Conclusie:

Een passende beoordeling is niet nodig; een vergunning in het kader van de Natuurbeschermingswet is niet aan de orde.

2.2 Ecologische hoofdstructuur

Het plangebied ligt buiten EHS en Provinciale Ontwikkelingszone Groene waarden (POG). De dichtstbijzijnde gebieden die als EHS zijn begrensd, liggen noordelijk en oostelijk van het bebouwd gebied van Helden. Het afwegingskader uit de Beleidsregel mitigatie en compensatie natuurwaarden van de Provincie Limburg (2005) is niet van toepassing.

Figuur 4: EHS en N2000 ten opzichte van plangebied (provincie Limburg, 2008)

3. ANALYSE SOORTBESCHERMING

3.1 Inleiding

Aan de locatie is een veldbezoek gebracht in mei 2010. Tijdens dit bezoek is specifiek aandacht besteed aan de mogelijke functie van het pand als stand-/verblijfsplaats voor beschermde plantensoorten, broedvogels en vleermuizen. Tevens zijn openbare gegevenssets met natuurdata geraadpleegd (waarneming.nl en site van de provincie Limburg) en is bestaande literatuur geraadpleegd.

3.2 Planten

Beschermde muurflora werd niet op de muren van het pand aangetroffen. In het overige deel van het plangebied werden algemeen voorkomende plantensoorten aangetroffen. De aanwezigheid van beschermde soorten plantensoorten is hier uit te sluiten gezien de inrichting en het gebruik.

De in het plangebied voorkomende soorten worden niet genoemd in de tabellen van de Flora- en faunawet. Een ontheffingsaanvraag in het kader van de Flora- en Faunawet is niet noodzakelijk.

3.3 Vogels

Mogelijk zijn de bomen in het plangebied in het voorjaar van betekenis voor enkele soorten algemeen voorkomende broedvogels van stedelijk gebied (Merel, Huismus, Heggemus, Winterkoning, Houtduif, Turkse tortel). Tijdens het veldbezoek werden geen broedende vogels in het plangebied vastgesteld. Nestindicerend gedrag van vogels werd evenmin waargenomen.

In de Flora- en faunawet worden alle broedende vogels strikt beschermd. De Flora- en faunawet kent geen standaardperiode voor het broedseizoen. Het gaat erom of er een broedgeval is.

Bij een aantal soorten geldt een jaarronde bescherming van de nesten (dus niet alleen in het broedseizoen). Indien dit soort nesten door een ruimtelijke ontwikkeling verdwijnen, **kan** afhankelijk van de soort die het nest gebruikt, een ontheffingsaanvraag noodzakelijk zijn. Of er al dan niet een ontheffingsaanvraag gedaan moet worden is afhankelijk van de staat van instandhouding van de soort in de regio. De volgende typen (aflopend in beschermde status) worden onderscheiden:

Tabel 1: Overzicht bescherming broedvogels en nesten van broedvogels

Type	Omschrijving	Soorten
A	Ontheffingsaanvraag altijd noodzakelijk Nest jaarrond beschermd	Boomvalk, Buizerd, Gierzwaluw, Grote gele kwikstaart, Havik, Kerkuil, Oehoe, Ooievaar, Ransuil, Roek, Slechtvalk, Sperwer, Steenuil, Wespandief en Zwarte wouw.
B	Ontheffingsaanvraag mogelijk noodzakelijk LNV heeft tevens aangegeven dat “De aangepaste lijst met jaarrond beschermde nesten is indicatief en niet uitputtend. Als aanvulling op de vorige lijst zijn ook vogelsoorten opgenomen met niet jaarrond beschermde nesten. De soorten uit bovenstaande categorie vragen extra onderzoek, ook al zijn hun nesten niet jaarrond beschermd. Categorie 5-soorten zijn namelijk wel jaarrond beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen (Dienst Regelingen, uitleg flora en faunawet 2009).”	Blauwe reiger, Boerenzwaluw, Bonte vliegenvanger, Boomklever, Boomkruiper, Bosuil, Brilduiker, Draaihals, Eidereend, Ekster, Gekraagde roodstaart, Glanskop, Grauwe vliegenvanger, Groene specht, Grote bonte specht, Hop, Huiszwaluw, IJsvogel, Kleine bonte specht, Kleine vliegenvanger, Koolmees, Kortsnavelboomkruiper, Oeverzwaluw, Pimpelmees, Raaf, Ruigpootuil, Spreeuw, Tapuit, Torenvalk, Zeearend, Zwarte kraai, Zwarte mees, Zwarte roodstaart en Zwarte specht
C	Ontheffingsaanvraag niet noodzakelijk Nest voor eenmalig gebruik	Overige soorten

Type A soorten

Uit het plangebied zijn geen broedvogelgegevens bekend (stedelijk gebied wordt niet onderzocht tijdens de provinciale broedvogelinventarisatie). Tijdens het veldbezoek werd geconstateerd dat in het plangebied geen nesten of sporen (braakballen, kruitstrepen, prooiresten, veren) aanwezig zijn van type A-soorten met een jaarrond bescherming. De aanwezigheid van deze soorten is gezien het ontbreken van geschikte nestgelegenheid in het plangebied en de ligging van het plangebied in stedelijk gebied vrijwel uit te sluiten.

Type B soorten

Tijdens het veldbezoek werden geen type B-soorten in het plangebied aangetroffen. De twee oudere bomen vormen wel geschikt broedhabitat voor onder andere Koolmees en/of Pimpelmees. In het plan blijven deze bomen behouden.

Type C soorten

Mogelijke broedvogels in het plangebied zijn: Merel, Heggemus, Winterkoning, Houtduif en Turkse tortel. De nesten van deze soorten worden voor eenmalig gebruik gebouwd en genieten geen jaarronde bescherming genieten. De nesten zijn alleen tijdens het broedseizoen streng beschermd.

Conclusie vogels

In het plangebied komen geen nesten van broedvogels voor die jaarrond bescherming genieten of behoeven. Tijdens het veldbezoek werden geen broedende vogels in het plangebied vastgesteld. Nest-indicerend gedrag van vogels werd evenmin waargenomen. Hierbij dient opgemerkt te worden dat het veldbezoek vroeg in het broedseizoen plaatsvond en vogels nog tot broeden kunnen overgaan.

Alle (in functie zijnde) nesten zijn tijdens de broedperiode beschermd. Voor het broedseizoen wordt geen standaardperiode gehanteerd in het kader van de Flora- en faunawet. Van belang is of een broedgeval aanwezig is, ongeacht de periode. Als richtlijn kan voor het plangebied een broedperiode aangehouden worden van 15 maart tot en met 15 augustus. Het verdient aanbeveling struweel buiten deze periode te verwijderen om het vestigen van broedvogels te voorkomen.

3.4 Zoogdieren

Uit de gegevenssets blijkt dat er in de omgeving van het plangebied (centrum van Helden) geen waarnemingen van zoogdieren bekend zijn uitgezonderd vleermuizen. Op basis van expert judgement mag worden aangenomen dat het plangebied deel uitmaakt van het leefgebied van enkele algemeen voorkomende soorten woelmuizen, Mol en Egel. Deze soorten worden genoemd in bijlage 1 van de Flora en faunawet. Voor deze soorten geldt een vrijstelling van art. 8 t/m 12 van de Flora- en Faunawet bij ruimtelijke ingrepen.

Vleermuizen

Alle soorten vleermuizen genieten een strikte bescherming, zowel in de Flora- en Faunawet (bijlage 3) en de Habitatrichtlijn (bijlage 4). Het plangebied maakt zeer waarschijnlijk deel uit van foerageergebied van vleermuizen. In de omgeving van het plangebied komen in ieder geval de Gewone dwergvleermuis en de Gewone grootoorvleermuis voor. Beide soorten zijn bekend van de westkant van Helden en Panningen (Ringovenpark). In de periode juli 2006 tot en met februari 2009 is het Ringovenpark vier keer onderzocht op het voorkomen van vleermuizen (VZZ, 2009).

Voor de geplande ontwikkelingen is het van belang vast te stellen of vaste verblijfplaatsen van vleermuizen in de te renoveren en te slopen opstallen aanwezig zijn. Tijdens het veldbezoek is extra aandacht besteed aan het mogelijk voorkomen van vaste verblijfplaatsen in het plangebied.

Te slopen bijgebouw

Het te slopen bijgebouw lijkt weinig geschikt voor het herbergen van vaste verblijfplaatsen voor vleermuizen (laag, afgesloten dakbedekking). Indicaties voor de aanwezigheid van vaste verblijfplaatsen van vleermuizen (exemplaren, keutels, prooiresten, 'invliegvegen') werden in en rondom het te slopen bijgebouw niet aangetroffen.

Te renoveren gebouwen

De te renoveren gebouwen zijn geschikt als verblijfplaats voor vleermuizen (aanwezigheid van dakranden en spouw). Indicaties dat deze verblijfplaatsen daadwerkelijk voorkomen zijn niet gevonden.

Figuur 5: Het te slopen bijgebouw.

Afweging:

Sinds 2009 is de beoordeling van ontheffingsaanvragen van de Flora- en faunawet voor ruimtelijke ingrepen gewijzigd en geldt een aangepaste beoordeling. Voor soorten uit Bijlage IV van de Habitatrichtlijn, waaronder alle soorten vleermuizen, geldt: als maatregelen genomen kunnen worden om de functionaliteit van de vaste rust- en verblijfplaats in het plangebied te garanderen, dan hoeft er geen ontheffing te worden aangevraagd. Als een initiatiefnemer zeker wil weten of de voorgestelde mitigerende maatregelen voldoende zijn, en er inderdaad geen ontheffing nodig is dan **kan** een ontheffing aangevraagd worden om de maatregelen goed te keuren.

Voor de Flora- en Faunawet is het van belang dat de functionaliteit van (mogelijk) aanwezige vaste rust- en verblijfplaatsen in het plangebied behouden blijft.

- Vaste rust- en verblijfplaats

Tot vaste rust- en verblijfplaatsen als bedoeld in artikel 11 van de Flora- en faunawet worden locaties gerekend waarin zich kraamkolonies, paarverblijven, overwinteringsplaatsen en verblijven van groepen mannetjes bevinden, afhankelijk van de soort. Belangrijke migratie- en vliegroutes en foerageergebieden die van belang zijn voor de instandhouding van een vaste rust- of verblijfplaats van de soort op populatieniveau, vallen hier ook onder. Daarnaast vallen ook tijdelijke, seizoensgebonden, verblijfplaatsen (bijvoorbeeld nesten of hollen) of standplaatsen die van belang zijn voor de gunstige staat van instandhouding van een soort op populatieniveau of per exemplaar hieronder.

- Functionaliteit van de vaste rust- en verblijfplaats

De verbodsbepalingen genoemd in artikel 11 van de Flora- en faunawet *worden enkel overtreden wanneer de door dit artikel beschermde vaste rust- en verblijfplaatsen **hun specifieke functie** niet meer naar behoren kunnen vervullen*. Dit kan het geval zijn als door het uitvoeren van werkzaamheden zoals renovatie en sloop, de functionaliteit achteruit gaat of wordt aangetast. De

vaste rust- en verblijfplaats kan hierdoor niet meer dezelfde functie aan de beschermde dier- of plantensoort bieden als voorheen. Onder bepaalde omstandigheden kan het zelfs zo zijn dat aantasting van een op zich zelf niet beschermd gebied, deze functionaliteit van de beschermde vaste rust- en verblijfplaats aantast en derhalve leidt tot overtreding van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 11 van de Flora- en faunawet.

Om te kunnen beoordelen of (mogelijk) een overtreding van de bepalingen in de Flora- en Faunawet aan de orde is, wordt aangegeven waaruit de (mogelijke) functies van het plangebied bestaan.

Het plangebied maakt zeer waarschijnlijk deel uit van het foerageergebied van Gewone dwergvleermuis en mogelijk van Gewone grootoorvleermuis. Deze functie blijft behouden tijdens en na de ruimtelijke ontwikkelingen in het plangebied. Belangrijke migratie- en vliegroutes (of delen daarvan) zijn niet in het plangebied aanwezig.

Mogelijk zijn wel vaste rust- en verblijfplaatsen aanwezig in het plangebied. Indicaties hiervoor zijn tijdens de inspectie niet gevonden. Een eenmalige inspectie is echter niet voldoende om uitsluitel te geven over mogelijke bewoning. In het kader van het opstellen van deze notitie heeft een afweging plaatsgevonden ten aanzien van de noodzaak voor het uitvoeren van een uitgebreid jaarrond vleermuisonderzoek. Beide soorten vleermuizen gebruiken een netwerk aan verblijfplaatsen die wisselend in tijd gebruikt worden (voor Gewone grootoorvleermuis geldt dat overwintering slechts incidenteel gezien wordt in gebouwen). Daarbij zijn de verblijfplaatsen moeilijk op te sporen (vaak niet zichtbaar). Het te slopen gebouw is relatief weinig geschikt als verblijfplaats voor vleermuizen, de te renoveren gebouwen daarentegen zijn wel geschikt. Een uitgebreid onderzoek geeft echter evenmin zekerheid over het al dan niet aanwezig zijn van vaste verblijfplaatsen.

Gezien de aanwezigheid van relatief oude panden rond het plangebied hebben de huidige populaties van de Gewone dwergvleermuis en Gewone grootoorvleermuis in de omgeving voldoende alternatieven als verblijfplaats (voor alle relevante functies). Het mogelijk wegvallen van een of enkele van de verblijfsplaatsen tast de functionaliteit van het leefgebied van beide soorten vleermuizen niet aan. Het plangebied beslaat een relatief geringe oppervlakte (3200m²), de ingreep is tijdelijk en na de sloop van de huidige bebouwing leidt de herinrichting in het plangebied tot nieuw geschikt foerageergebied en nieuwe vestigingsmogelijkheden.

Omdat mitigatie binnen het plangebied mogelijk is wordt ervoor gekozen door het nemen van maatregelen schade aan individuen te voorkomen en de functionaliteit van het plangebied als verblijfplaats voor vleermuizen te behouden c.q. te creëren.

Mitigerende maatregelen:

Mitigerende maatregelen slopen bijgebouw

- Slopen wordt uitgevoerd door middel van strippen, oftewel voorzichtig verwijderen van onderdelen van het dak voorafgaand aan verdere sloop;
- Omdat het gebouw weinig geschikt is als vaste verblijfplaats hoeft sloop van dit gebouw niet in een bepaalde tijd plaats te vinden.

Mitigerende maatregelen renovatie

- Zo snel mogelijk en ruim vóór de renovatie van de woning en de school een vleermuizenkast ophangen op een geschikte plaats tegen een blijvende woning of boom op het perceel;
- De gehele dakrand van de te verbouwen school is voorzien van een brede daklijst. Deze daklijst is te beschouwen als een potentieel geschikte verblijfsplaats voor vleermuizen. Als deze daklijst vernieuwd dient te worden, dienen voorafgaand aan de renovatie de daklijsten van het pand onaantrekkelijk te maken als verblijfplaats. Dit kan worden bewerkstelligd door delen te verwijderen waardoor tocht optreedt. Hierdoor hebben aanwezige vleermuizen de kans een ander onderkomen te zoeken;

- Door het creëren van onaantrekkelijke omstandigheden (licht, kou, tocht) worden vleermuizen ontmoedigd om zich te vestigen in overige delen van te renoveren opstallen. Deze maatregel dient uitgevoerd te worden als bijvoorbeeld bestaande spouwmuren worden geïsoleerd of daken worden vernieuwd;
- Indien tijdens de renovatie (lethargische) vleermuizen wordt aangetroffen, dienen de dieren met rust te worden gelaten en dient het sloopwerk op deze plek tijdelijk stilgelegd te worden. De dieren kunnen dan op eigen kracht een andere verblijfplaats opzoeken;
- Zo mogelijk worden de zuidelijke spouwmuren van de te renoveren gebouwen in het plangebied toegankelijk gemaakt voor vleermuizen.

Conclusie:

Door het nemen van de voorgestelde mitigerende maatregelen komt de duurzame functionaliteit van de leefomgeving van beide soorten vleermuizen niet in het geding.

Door het uitvoeren van bovenstaande maatregelen, in de genoemde volgorde, wordt voorkomen dat er verbodsbepalingen genoemd in artikel 11 van de Flora- en faunawet overtreden worden. De functionaliteit van eventueel aanwezige vaste rust- en verblijfplaats van de Gewone dwergvleermuis en de Gewone grootvleermuis komt niet in het geding. Nader onderzoek of een ontheffing in het kader van de Flora- en Faunawet is dan ook niet nodig.

4.5 Overige

Voor andere diergroepen (beschermde soorten amfibieën, reptielen, insecten en vissen) is het plangebied ongeschikt als leefgebied.

4. RELATIE MET DE OMGEVING

Het huidige plangebied ligt in de kern van Helden en is geheel omsloten door verhardingen en bebouwing. Het huidige plangebied is van geringe betekenis voor flora en fauna. Groene elementen zijn aanwezig in de vorm van aangrenzende (moes)tuinen met bomen en struiken en openbaar groen. Aan de zuidkant ligt een strook met gras. Door de voorgenomen ontwikkeling neemt de oppervlakte verharding (bebouwing) in het plangebied toe. De groene strook (gras) aan de zuidkant en een groenstrook aan de westkant blijven in het plan bestaan, waardoor de groene structuur op zeer klein detailniveau blijft bestaan. Van een toe- of afname van de ecologische relatie van het plangebied met de omgeving is geen sprake. Per saldo blijft deze gelijk.

5. CONCLUSIES

Ten aanzien van de gebiedsbescherming:

- Er is vanuit het planologisch beschermingskader geen belemmering om over te gaan tot de sloop van het bijgebouw en de herontwikkeling van de school en het woonhuis. Het plangebied maakt geen deel uit van beschermde gebieden in het kader van de Natuurbeschermingswet en maakt geen deel uit van de EHS of POG. Compensatie of mitigatie van natuurwaarden is niet aan de orde;
- Vergunningverlening in het kader van de Natuurbeschermingswet is niet aan de orde;

Ten aanzien van soortbescherming:

Het plangebied bestaat uit gebouwen, verhardingen en tuin. De betekenis voor flora en fauna is gering.

- Planten:
De in het plangebied voorkomende plantensoorten worden niet genoemd in de tabellen van de Flora- en faunawet. Een ontheffingsaanvraag in het kader van de Flora- en Faunawet is niet noodzakelijk.
- Vogels:
Mogelijk zijn de oudere bomen en opgaande begroeiingen in het voorjaar van enige betekenis voor enkele algemeen voorkomende broedende vogels. Tijdens het broeden mogen deze broedvogels niet gestoord worden. Voor het broedseizoen wordt geen standaardperiode gehanteerd in het kader van de Flora- en Faunawet. Van belang is of een broedgeval aanwezig is, ongeacht de periode. Als richtlijn kan voor het plangebied een broedperiode aangehouden worden van 15 maart tot en met 15 augustus. Sloop- en andere versturende werkzaamheden dienen buiten het broedseizoen plaats te vinden als broeden binnen het plangebied vastgesteld wordt.
- Zoogdieren:
Uit de gegevenssets blijkt dat er in de omgeving van het plangebied (centrum van Helden) geen waarnemingen van zoogdieren bekend zijn uitgezonderd vleermuizen. Op basis van expert judgement mag worden aangenomen dat het plangebied deel uitmaakt van het leefgebied van enkele algemeen voorkomende soorten woelmuizen, Mol en Egel. Deze soorten worden genoemd in bijlage 1 van de Flora en faunawet. Voor deze soorten geldt een vrijstelling van art. 8 t/m 12 van de Flora- en Faunawet bij ruimtelijke ingrepen.

In de omgeving van het plangebied komen de Gewone dwergvleermuis en de Gewone grootoorvleermuis voor. Beide soorten worden genoemd in bijlage 3 van de Flora en faunawet en bijlage 4 van de Habitatrichtlijn. Indicaties voor de aanwezigheid van vaste verblijfplaatsen van vleermuizen (exemplaren, keutels, prooiresten, 'invliegvegen') werden tijdens de eenmalige inspectie in het plangebied niet aangetroffen. De te renoveren gebouwen zijn echter wel geschikt als vaste verblijfplaats.

Sinds 2009 is de beoordeling van ontheffingsaanvragen van de Flora- en faunawet voor ruimtelijke ingrepen gewijzigd en geldt een aangepaste beoordeling. Voor soorten uit Bijlage IV van de Habitatrichtlijn, waaronder alle soorten vleermuizen, geldt: als maatregelen genomen kunnen worden om de functionaliteit van de vaste rust- en verblijfplaats in het plangebied te garanderen, dan hoeft er geen ontheffing te worden aangevraagd.

Door het nemen van de voorgestelde mitigerende maatregelen komt de duurzame functionaliteit van de leefomgeving van beide soorten vleermuizen niet in het geding.

Door het uitvoeren van de in paragraaf 3.4 genoemde maatregelen, wordt voorkomen dat er verbodsbepalingen genoemd in artikel 11 van de Flora- en faunawet overtreden worden. De functionaliteit van eventueel aanwezige vaste rust- en verblijfplaats van de Gewone dwergvleermuis en de Gewone grootoorvleermuis komt niet in het geding. Nader onderzoek of een ontheffing in het kader van de Flora- en Faunawet is dan ook niet nodig.

- Overige: Voor andere diergroepen (beschermde soorten amfibieën, reptielen, insecten en vissen) is het plangebied ongeschikt als leefgebied.

Er is vanuit het soortbeschermingkader geen belemmering om over te gaan tot het uitvoeren van de herontwikkeling mits voorgestelde maatregelen worden uitgevoerd; een ontheffingsaanvraag in het kader van de Flora- en Faunawet is dan niet noodzakelijk. Wel blijft de zorgplicht¹ van kracht.

---

¹ In de Flora- en faunawet is een zorgplicht opgenomen (artikel 2, lid 1: Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor de in het wild levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving. artikel 2, lid 2: De zorg, bedoeld in het eerste lid, houdt in ieder geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor flora of fauna kunnen worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten voorzover zulks in redelijkheid kan worden gevergd, dan wel alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevergd teneinde die gevolgen te voorkomen of, voorzover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken). De zorgplicht geldt altijd en voor alle planten en dieren, of ze beschermd zijn of niet, en in het geval dat ze beschermd zijn ook als er ontheffing of vrijstelling is verleend. De zorgplicht betekent niet dat er geen dieren mogen worden gedood, maar wel dat dit, indien noodzakelijk, op zodanige wijze gebeurt dat het lijden zo beperkt mogelijk is.

6. LITERATUURLIJST EN WEBSITES

Besluit houdende wijziging van artikel 75 van de Flora- en Faunawet . 2005.

Besluit inwerkingtreding Flora- en Faunawet. Vastgesteld d.d. 12 december 2001. Staatsblad 2001, nr. 656.

Broekhuizen S., B. Hoekstra, V. van Laar, C. Smeenk & J.B.M. Thissen, 1992. Atlas van de Nederlandse zoogdieren. Stichting uitgeverij van de KNNV, Utrecht.

Buggenum H.J.M. van, R.P.G. Geraeds & A.J.W. Lenders, 2009. Herpetofauna van Limburg. Verspreiding en ecologie van amfibieën en reptielen in de periode 1980 - 2008. Stichting Natuurpublicaties Limburg, Maastricht.

Dienst Landelijk Gebied, 2006. Handreiking flora en faunawet.

Europese Gemeenschappen, Richtlijn no. 79/409 inzake het behoud van de Vogelstand. Brussel, 1979.

Europese Gemeenschappen, Richtlijn no. 92/43 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna. Brussel, 1992.

Flora- en Faunawet. Vastgesteld d.d. 25 mei 1998. Staatsblad d.d. 14 juli 1998, nr. 402.

Huizenga C.E., L.S.G.M. Verheggen & R.W. Akkermans, 2005. Werkatlas Zoogdieren in Limburg. Stichting Natuurpublicaties Limburg, Roermond.

Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, Ministerie van Volkshuisvesting. Ruimtelijke Ordening en Milieu, 2004. Nota Ruimte.

Verdrag inzake het behoud van wilde dieren en planten en hun natuurlijke milieu in Europa. Bern, 1979.

VZZ, 2009. Vleermuiswaarden ringoven Panningen.

www.limburg.nl

www.lnv.nl

www.waarneming.nl

Bijlage 1 Achtergrondinformatie vleermuizen

(bron: Vleermuizenindestad.nl, VZZ)

Gewone dwergvleermuis

Uiterlijk

Kleine vleermuis met relatief lange, smalle vleugels. Bruine tot donkerbruine vacht en donkere, bijna zwarte snoet en oren. Typische grillige vlucht met veel bochten en lussen.

Verspreiding

De gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*) is de meest algemene soort en kan vrijwel overal in Nederland worden aangetroffen. Ook in stedelijke omgeving de meest algemene soort.

Foerageergebieden

Ze leeft in gesloten tot half open landschap, in kleinschalig agrarisch landschap, in dorpen en steden, parken en tuinen. De gewone dwergvleermuis jaagt in de beschutting van opgaande vegetatie, van bebouwing, in tuinen, bij straatlantaarns, bij water, in bossen en langs de bosrand, in en langs lanen, bomenrijen, singels, houtwallen en holle wegen. Water en oevers vormen belangrijke elementen binnen dit kleinschalige foerageergebied.

Zomer(kraam)verblijfplaatsen

Gedurende het hele jaar worden vooral gebouwen als verblijfplaats gebruikt. De soort heeft een voorkeur voor spleetvormige holten zoals spouwmuren, maar ook tussen daklagen, achter betimmering, daklijsten of onder de pannen. Het aantal dieren in een verblijfplaats kan variëren van enkele tientallen tot meer dan tweehonderd dieren.

Paarverblijfplaatsen

Mannetjes bezetten in de bebouwde omgeving een territorium. Hier wordt vooral tussen eind augustus tot begin oktober fanatiek gebaltst. Binnen dit territorium bevindt zich hun paarverblijfplaats, vaak spleten en gaten in gebouwen. Deze plekken worden in de winter ook door kleine groepen als winterverblijfplaats gebruikt.

Winterverblijfplaatsen

Overwinterende dieren worden gevonden in spouwmuren, achter daklijsten, onder dakpannen maar ook in spleten in muren van forten en in onderaardse kalksteengroeven. Ze kiezen meestal vorstvrije, wat warmere en droge plaatsen. Ze overwinteren alleen of in kleine groepen, maar er komen ook massale winterverblijven voor waar enkele duizenden gewone dwergvleermuizen overwinteren. In de relatief milde Nederlandse winters zijn ze vaak wakker en gaan gewoon op jacht. Ze kiezen winterslaapplaatsen waarin de temperaturen zeer kunnen variëren. Bij vorst zoeken ze dan vaak verwarmde huizen op.

Vliegroutes

Sterk gebonden aan (lijnvormige) landschapsstructuren (opgaande begroeiing en oevers). In stedelijk gebied zijn vliegroutes niet zo duidelijk. Actieradius 5-6 km, zogende vrouwtjes blijven dicht bij hun verblijfplaats (2-3 km).

Migratie

In Nederland gedraagt de gewone dwergvleermuis zich als "standvleermuis". Ze overwinteren gemiddeld tot op zo'n 15 á 25 km van het zomergebied.

Gewone grootoorvleermuis

Uiterlijk

Middelgrote vleermuis met brede vleugels en zeer grote oren. Ze jaagt in langzame cirkels en een langzame zeer wendbare vlucht dicht op en door de vegetatie.

Verspreiding

De Gewone grootoorvleermuis (*Plecotus auritus*) komt verspreid over Nederland voor met een duidelijke binding met bosgebied en de hogere zandgronden. Zwaartepunten liggen dan ook in de duinstreek en het midden en oosten van het land.

Foerageergebieden

Ze jagen op beschutte plekken in bos en kleinschalig parkachtig landschap, boven bospaden, lanen en open plekken, langs bosranden en laag boven (bloeiende) kruidenvegetaties of langs en door de kroon van (bloeiende) bomen. Als wendbare vlieger jagen ze ook veel in gebouwen (zolders, schuren etcetera). Ze jagen in de directe omgeving van de verblijfplaats tot op circa 3 km afstand.

Zomer(kraam)verblijfplaatsen

De grootoorvleermuis gedraagt zich opportunistisch in haar keuze van verblijfplaatsen. Ze worden zowel op zolders, achter betimmeringen, daklijsten en vensterluiken, in spouwmuren, onder dakpannen, als in holten en spleten in bomen en in vleermuiskasten gevonden. Ze vormen meestal groepen van 5 tot 25 dieren, bij uitzonderingen tot 80. De (kraam)groep gebruikt in een netwerkverband een groot aantal verschillende verblijfplaatsen. Ze verhuizen vaak.

Vliegroutes

Ze volgen lijnvormige structuren als vliegroute, maar vooral in bos of heel kleinschalig landschap zijn zij niet aan structuren gebonden.

Paarverblijfplaatsen

De paartijd loopt van de herfst tot en met het voorjaar. In de herfst en het voorjaar worden mannetjes waargenomen, die vanaf boomstammen, maar bijvoorbeeld ook daklijsten, luid roepend baltsen. In die tijd worden seksueel actieve mannetjes in boomholtes, op zolders en in kasten gevonden.

Winterverblijfplaatsen

Als winterverblijf worden grotten, kalksteengroeven, oude steenfabrieken, bunkers, forten, vestingwerken, ijskelders en (kasteel)kelders gebruikt. Overwinterende Gewone grootoorvleermuizen zijn echter ook op zolders en in kerktorens, en een enkele keer in boomholtes gevonden. De winterrustperiode duurt van oktober/november - maart/april. Het zijn geen stabiele slapers. Vooral de grootoorvleermuizen die in winterverblijven met wisselende temperaturen overwinteren, worden regelmatig wakker en foerageren dan bijvoorbeeld op zolders op de daar overwinterende vlinders.

Migratie

De gewone grootoorvleermuis geldt als "standvleermuis". Meestal overwinteren ze in de onmiddellijke nabijheid van hun zomerverblijfplaatsen. De maximale afstand waarover verplaatsingen van geringde dieren zijn geregistreerd is circa 90 km.